

**ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
«ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»**

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ
з дисципліни
«ФІНАНСОВИЙ АНАЛІЗ
ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ (ЗЕД)»
(для бакалаврів)**

МАУП

Київ 2016

Підготовлено професором кафедри фінансів і кредиту С.Г. Шкляруком

Затверджено на засіданні кафедри фінансів і кредиту (протокол № 13 від 26.04.2016 р.)

Схвалено Вченою радою Інституту міжнародної економіки та фінансів імені Святої Великої княгині Ольги ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом» (протокол № 8 від 28.04.2016 р.)

Шклярук С. Г. Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи студентів за дисципліною «Фінансовий аналіз зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД) (для бакалаврів)»– К.: ПрАТ «ВНЗ «МАУП», ДП «Видавничий дім «Персонал», 2016 р. - 42 с.

Методичні рекомендації містять пояснювальну записку, зміст самостійної роботи студента з дисципліни «Фінансовий аналіз зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД)», плани семінарських занять, перелік питань для дискусії, теми контрольних робіт, завдання для самостійної роботи і задачки, список літератури.

© ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом», 2016 р.

© ДП «Видавничий дім «Персонал», 2016 р.

Пояснювальна записка

Метою даних методичних рекомендацій є допомога студентам в самостійному засвоєнні як охоплених, так і не охоплених в повному обсязі тем дисципліни «Фінансовий аналіз зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД)», або тем які не включені до навчальної (робочої) програми, але мають важливе значення в розумінні фінансового аналізу фінансового стану підприємств, фірм, компаній, організацій, які займаються зовнішньоекономічною діяльністю. Таке самостійне навчання припускає підготовку до семінарських і практичних занять і участь в їх проведенні, написання рефератів або курсових за проблемами, які необхідно підготувати студенту до заняття і їх захист, визначення дискусійної тематики, підготовка і участь в дискусіях, вирішення фінансових вправ і задачок, тестування.

Навчальна дисципліна «Фінансовий аналіз зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД)» входить до модулю підготовки дипломованих фахівців-фінансистів на рівні бакалаврів у навчальних закладах системи вищої освіти України. Оволодіння методами і інструментами проведення фінансового аналізу стану підприємств, які займаються зовнішньоекономічною діяльністю, є невід'ємним елементом підготовки висококваліфікованих підприємців, бізнесменів, економістів, фінансистів, бухгалтерів, інвестиційних та інших менеджерів.

Головна мета вивчення дисципліни «Фінансовий аналіз зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД)» – отримання студентами поглиблених знань та практичних навичок щодо вміння застосування інструментів і методів фінансового аналізу для визначення фінансового стану підприємств, фірм, компаній, організацій (надалі – підприємств), які займаються фінансовою, торговельною, виробничою і інвестиційною діяльністю на зовнішніх ринках і вміння його прогнозування з метою оцінки кредитоспроможності і платоспроможності, рентабельності і прибутковості, фінансової стійкості і стабільності з використанням різних інструментів фінансового аналізу з метою забезпечення ефективного функціонування фірм, компаній, підприємств і їх

оцінювання з точки зору ефективності з врахуванням особливості даної діяльності з врахуванням валютних ризиків, ризиків відсоткових ставок та інших ризиків, які притаманні ЗЕД. Т. я. фінансовий аналіз є основою менеджменту і аудиту і на його основі приймаються рішення не тільки з фінансування, але в інвестиційній, виробничій та інших сферах діяльності підприємств і в сфері фінансового контролю при виході на зовнішній ринок.

Завдання навчальної дисципліни «Фінансовий аналіз зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД)»

Студент, який вчить курс «Фінансовий аналіз ЗЕД» повинен **знати і вміти:**

- Фінанси підприємства при ЗЕД, як і із чого вони формуються.
- Товари та послуги для зовнішнього ринку та регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Види міжнародних комерційних угод. Ціноутворення на товари та послуги зовнішньоекономічної діяльності.
- Умови та способи платежів та розрахунків при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності.
- Основні методи, принципи і прийоми бухгалтерського обліку зовнішньоекономічної діяльності.
- Загальні методи, принципи, інструменти і технологію фінансового аналізу.
- Специфіку фінансового аналізу підприємства, яке здійснює зовнішньоекономічну діяльність.
- Поведінку економічних систем і методи їх оптимізації.
- Валютні умови, види валют, валютні курси та їх аналіз та інструменти та напрями валютного регулювання.
- Теорію фінансових ризиків, їх джерела і методи зменшення їх рівня.
- Валютні ризики, ризики відсоткових ставок та способи їх усунення та управління.
- Джерела фінансової інформації (її облік, накопичення та ін.), а також інформаційні обмеження, які існують при застосуванні для аналізу

фінансової звітності і вміло використовувати дану інформацію при аналізі ЗЕД.

- Застосування результатів аналізу для прийняття управлінських рішень.
- Фінансову термінологію.
- Законодавчу базу, яка забезпечує фінансово-виробничу і торговельну діяльність підприємств при ЗЕД.
- Всі новітні базові фінансові теорії і їх застосування на практиці.

Студент повинен уміти: самостійно проводити всі фінансові розрахунки на основі фінансового аналізу, на його основі складати фінансові прогнози.

У процесі навчання студенти повинні вивчити програмний матеріал, використовуючи рекомендовану літературу, законодавчо-нормативну базу, ознайомитися з фінансовою діяльністю підприємств (компаній, корпорацій), відповісти на контрольні питання та вирішувати фінансові задачки.

Студент повинен уміти: самостійно проводити всі фінансові розрахунки на основі фінансового аналізу, на його основі складати фінансові прогнози.

В процесі навчання студенти повинні вивчити програмний матеріал, використовуючи рекомендовану літературу, законодавчо-нормативну базу, ознайомитися з фінансовою діяльністю підприємств (компаній, корпорацій), відповісти на контрольні питання та вирішувати фінансові задачки.

Теоретичну основу навчальної дисципліни складають сучасні економічні теорії та концепції фінансів, фінансового менеджменту, інвестиційного менеджменту, аналітичних досліджень і теорії ризиків, теорії зовнішньої торгівлі, світовий досвід з теорії і практики фінансового аналізу, розробки провідних вчених і практиків провідних країн світу, що максимально адаптовані до реальних умов національної економіки.

Проблема вивчення дисципліни «Фінансовий аналіз ЗЕД» полягає в тому, що для її аналізу використовується фінансова звітність підприємств, яка в результаті її консолідації приводить всі грошові потоки до єдиної національної валюти. Тобто для аналізу ЗЕД необхідно використовувати первинну документацію підприємств, або валютні декларації, в яких відображені валютні

операції. А це може бути закрита інформація для аналітика. Така сама ситуація складається і при фінансовому аналізу міжнародної діяльності фінансових компаній і установ. І необхідно вміти визначати внесок ЗЕД в фінансові результати підприємства. Окрім того валютні курси валют, в яких здійснюються платежі і розрахунки і відсоткові ставки мають високу волатильність, тобто чутливість до змін на фінансових ринках. І вони постійно змінюються, що може при не врахування цього, привести до збитків. Окрім того в Україні постійно змінюється податкове, валютне і тарифне регулювання в залежності від політики уряду і НБУ. Також необхідно розуміти, що фінансова звітність, яка використовується для аналізу фінансових або інвестиційних компаній, відрізняється від фінансової звітності виробничих підприємств. Окрім того, фінансовий аналіз корпорацій (акціонерних товариств) має свої специфічні особливості.

На законодавчому рівні сфера фінансового аналізу ЗЕД не має формального забезпечення. Окрім того дуже мало джерел щодо даного напряму аналізу. Тому ефективність даного аналізу в багатьох випадках залежить від досвіду і компетентності аналітика в питаннях зовнішньоекономічної діяльності. На вивчення дисципліни надається всього аудиторних 20 годин, які включають обмежену кількість годин аудиторного вивчення дисципліни (лекції, семінари, практичні) та індивідуальна робота із студентами, так і самостійне поза аудиторне навчання студентів в бібліотеках, з використанням Internet та інших джерел.

Вивчення дисципліни «Фінансовий аналіз ЗЕД» містить такі змістові напрями і теми (див. Навчально-тематичний план вивчення дисципліни «Фінансовий аналіз ЗЕД»).

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

«ФІНАНСОВИЙ АНАЛІЗ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»

№	Назва змістового модуля і теми
Змістовий модуль I. Інформаційно-аналітичне забезпечення фінансово-економічного аналізу ЗЕД	
1	Товари і послуги на зовнішньому ринку, регулювання зовнішньоекономічної діяльності та компетентність в правових питаннях
2	Види міжнародних комерційних угод, експортні та імпорتنі операції та компетентність в фінансових питаннях
3	Ціноутворення на товари та послуги при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності та його вплив на фінансові результати.
4	Функції бухгалтерського обліку і джерела інформації для фінансового аналізу зовнішньоекономічної діяльності. Оподаткування ЗЕД
5	Консолідація бухгалтерської звітності при ЗЕД та способи консолідації грошових потоків
Змістовий модуль II. Методи та інструменти фінансово-економічного аналізу зовнішньоекономічного аналізу	
6	Загальні методи та цілі фінансового аналізу (види, загальні методи, прийоми і способи фінансово-економічного аналізу ЗЕД): порівняння змін в фінансовій звітності за роками (методи порівняння і вивчення рядів динаміки); вивчення серії трендів; структурний аналіз звичайної фінансової звітності; аналіз фінансових показників і коефіцієнтів; методи специфічного аналізу: прогнози руху грошових коштів; аналіз змін в русі грошових коштів; аналіз звіту про коливання валового доходу (прибутку); аналіз беззбитковості; факторний аналіз
7	Фінансово-економічний аналіз імпорتنих операцій
8	Фінансово-економічний аналіз експортних операцій
9	Валютні ризики при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності, їх визначення та способи їх управління
10	Ризики відсоткових ставок при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності, їх визначення та способи їх управління
11	Джерела фінансування зовнішньоекономічної діяльності та фінансове планування при її здійсненні
	Разом годин: 120

Зміст самостійної роботи з дисципліни

«Фінансовий аналіз ЗЕД»

Для самостійного вивчення дисципліни «Фінансовий аналіз ЗЕД» передбачено самостійне пророблення студентами відповідних джерел для участі в семінарських заняттях (у відповідності із зазначеним списком літературних джерел, а також інших нових джерел, які з'являються за тематикою, в тому числі і Internet), написання рефератів і курсових робіт за обраною тематикою і їх захист на заняттях, проведення дискусій на існуючу проблематику, наприклад, які проблеми існують на сьогодні в економічній і фінансових сферах взагалі і зокрема в валютній сфері, і як вони впливають на фінансовий стан підприємств. І що треба робити підприємствах для підтримки свого фінансового стану при ЗЕД. Необхідно відслідковувати і аналізувати стан національного і світового валютного ринку, а також країн, на ринках яких працює підприємство. Студент повинний ознайомитися і вивчити основні методи і інструменти захисту своїх фінансових ресурсів від валютних ризиків, а також знати теорію і практику здійснення зовнішньоекономічної діяльності. Необхідно повірити наведені фінансові вправи, а також для засвоєння теоретичного матеріалу провести фінансовий аналіз наведеної агрегованої звітності. Наприкінці даних рекомендацій наданий примірний список літературних та інших джерел, які допоможуть студентові для самостійної роботи.

Порядок самостійної роботи може бути такий:

- уважно ознайомитися із змістом кожної теми, яку необхідно проробити і яку необхідно проаналізувати;
- ознайомитися із змістом джерел за темою, і загальною методикою і технікою фінансового аналізу;
- визначити основні проблеми, які на думку авторів, а також на думку студента виникають за напрямом вивчення теми і які необхідно за думкою студента винести на обговорювання;

- скласти план доповіді на семінарському занятті (дискусії, або написання реферату);
- зробити висновки щодо результатів вивчення теми і запропонувати свою точку зору її вирішення.

При цьому необхідно враховувати, що в різних джерелах проблема за темою може бути визначена по різному і її зміст розкритий зовсім з протилежних точок зору.

Для фінансового аналізу фінансового стану підприємства при ЗЕД необхідно використовувати загальні методи фінансового аналізу, але з врахуванням його особливостей. Т. я. необхідно постійне корегування даних в зв'язку із зміною валютних курсів. Окрім того всі дані в результаті консолідації фінансової звітності приведені в національній валюті, окрім декількох статей балансу.

Деякі фінансові аналітики вважають, що достатньо провести фінансовий аналіз ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємства за обмеженою кількістю фінансових коефіцієнтів і показників (рентабельності і ліквідності). В той час деякі фінансові аналітики вважають, що необхідно проводити розгорнутий фінансовий аналіз фінансового стану даного підприємства.

У багатьох підручниках аналіз безбитковості наведено в умовах визначеності, в той час як ситуація в економіці і на ринках постійно змінюється. Тому необхідно продовжувати даний аналіз в умовах невизначеності.

Тобто, студент, який вивчає самостійно дану дисципліну повинний підкреслити, які результати він може отримати при застосуванні того чи іншого інструменту аналізу. Тобто відповісти на питання «що буде, якщо?»

Для забезпечення отримання якісних результатів фінансового аналізу, інформація яка використовується для аналізу повинна бути достовірною і повною.

Важливо виявити, яка ситуація існує на підприємстві, ситуація зростання або гри активів.

Як вже зазначалося, дуже важливо визначити взаємозв'язки між різними статтями фінансової звітності через використання фінансових коефіцієнтів.

Крім аудиторних занять передбачається самостійна робота студентів. В першу чергу необхідно ознайомитися із списком рекомендованої літератури до кожної теми і списком взагалі. Самостійна пророблення джерел передбачає ведення конспекту в якому розкриваються основні питання, винесені на залік або іспит.

Для закріплення набутих знань за кожною темою дисципліни необхідно дати відповіді на наведені питання для самоперевірки. Нижче наведено приклади відповідей на деякі питання.

Дайте відповідь на наступні с питання:

1. Аналіз ціноутворення на товари за зовнішньоекономічною угодою.

Відповідь

Ціноутворення на товари і послуги при ЗЕД є одним із головних чинників, який впливає на фінансові результати підприємства, яке працює на зовнішній ринок. Головні проблеми, які необхідно вирішити при встановленні ціни на товар при ЗЕД:

- на які ціни орієнтувати експорт при встановленні ціни пропозиції і на імпорт, при визначені доцільності закупки товару (рівень ціни);
- як співвідноситься ціна товару з витратами на доставку товару покупцю (базис ціни);
- в який спосіб обчислити ціну на товар;
- як зафіксувати ціну в контракті;
- в якій валюті встановити ціну для товару, а в якій здійснювати платіж;
- як запобігти валютних ризиків і ризиків відсоткових ставок;
- на яку одиницю встановлена ціна товару.

При аналізі ціноутворення на товари при ЗЕД необхідно визначити рівень цін для з'ясування того, яка ціна буде найбільше ефективною. Тобто:

- ціна повинна покривати прямі витрати;
- ціна товару повинна компенсувати непрямі витрати, які віднесені на товар;
- ціна товару повинна приносити прибуток;
- ціна товару повинна забезпечувати конкурентоспроможність, тобто місце підприємства на зовнішньому ринку.

Необхідно визначити, як утворювався базис-ціни. Чи увійшли всі необхідні витрати до ціни товару? Для визначення, скільки продавати товару або послуг за відповідною ціною, щоб отримати прибуток необхідно провести аналіз беззбитковості за даною угодою. Дуже важливо визначити, на яких умовах буде експортуватися/імпортуватися товар. Тобто хто буде сплачувати витрати на транспортування, завантаження, страхування та інші витрати базису-ціни до пункту призначення.

Якщо мова йде про надання послуг посередниками, то ціна послуги буде формуватися на основі діючих на ринку ставок комісійних, які враховують витрати посередників і їх прибуток, з врахуванням знижки з ціни.

Всі розрахунки повинні враховувати коливання валютних курсів і відсоткових ставок. Найкращим варіантом при ціноутворенні

2. Аналіз міжнародних потоків грошових коштів підприємства.

При аналізі міжнародних потоків грошових коштів підприємства необхідно знати структуру підприємства, т. я. конфігурація даних потоків надходжень і витрат може бути складною, якщо материнська компанія має філіали за кордоном і розрахунки здійснюються в різних валютах. Так, наприклад, материнська компанія - багатонаціональна корпорація, яка розташована і працює на ринку США може мати дочернє відділення в іншій країні. Материнська компанія постачає їй фактори виробництва. Дочерня компанія сплачує материнській компанії валютні кошти за дані фактори виробництва, а також дивіденди, відсотки та ін.

У свою чергу дочірня компанія постачає на ринок США свою продукцію через материнську компанію, яка повертає доходи від продажу.

Також дочірня компанія отримає на своєму внутрішньому ринку доступ до джерел факторів виробництва і здійснює сплату за них. Окрім того для забезпечення свого виробництва купує на своєму внутрішньому ринку сировину, матеріали, комплектуючі, оплачуючи їх купівлю. Можливо, що дане відділення укладає угоди і на ринках третіх країн, купуючи фактори виробництва і сплачуючи їх.

Тобто, ми бачимо різноманітні грошові потоки в різних валютах, які мають свою систему регулювання і контролю і в тому чи іншому ступені, а також схильність до волатильності. Підприємство повинно спрогнозувати свої потреби в валютних коштах в майбутньому. Для цього аналіз здійснюється за трьома рівнями (позитивні потоки - припливи грошових коштів). Аналізуються потоки надходжень від кожного контракту, далі здійснюється аналіз загального потоку за всіма контрактами, і врешті за специфічними напрямками (отримання дивідендів, відсотків, паушальних платежів, роялті та ін). Далі аналізуються потреби підприємства в забезпеченні фінансування виробництва і обслуговування обов'язкових та інших платежів (від'ємні потоки). У випадку нестачі фінансових ресурсів підприємство звертається до джерел запозичення. При цьому необхідно підтримувати баланс між обсягами власних та запозичених коштів. Тобто мова йде щодо структури капіталу підприємства. При надлишках грошових коштів їх розміщують для отримання додаткового зиску на фінансових ринках. І в даному випадку перед валютними менеджерами стоїть

3.Зміст та організація ЗЕД банків. Особливості аналізу ефективності міжнародної банківської діяльності.

Відповідно до чинного законодавства України комерційні банки мають право здійснювати валютні операції тільки після отримання генеральної ліцензії від Національного банку України. Взагалі замість зовнішньоекономічної діяльності в банківській практиці застосовуються термін "міжнародна банківська діяльність". Дана діяльність має свої особливості, які пов'язані з: використанням різних валютних цінностей; участю

нерезидентів; виникненням додаткових ризиків - валютних і ризиків відсоткових ставок; застосуванням норм як національного, так і міжнародного права. Так як банківську діяльність жорстко зарегульовано економічними нормативами, які встановлює центробанк, і іншими обмеженнями, то основних чинників, що визначають спектр та обсяги зовнішньоекономічних операцій банку відносяться: рівень регулятивного капіталу; валютна політика банку; прибутковість валютних операцій; рівень кваліфікації банківського персоналу; склад клієнтури банку; конкурентна ситуація на валютному та інших фінансових ринках.

Для аналізу ефективності зовнішньоекономічних операцій комерційних банків використовується як зовнішня так і внутрішня інформація. До зовнішньої інформації відноситься: фінансова статистика, щодо динаміки валютних курсів і відсоткових ставок; міжнародні договори і звичаї, які використовуються в банківській діяльності; законодавства країн, в яких здійснюють діяльність підрозділи банку.

До внутрішніх інформаційних джерел відносяться: різні форми фінансової звітності (баланс, звіт про фінансові результати та ін.); корпоративні нормативні правові акти; бізнес плани і плани розвитку; первинна облікова документація; реєстри синтетичного і аналітичного обліку операцій; акти ревізій і перевірок та ін. Так як, так само як і для виробничих і інших підприємств і організацій, всі грошові потоки і операції комерційних банків, у відповідності з законодавством, приводяться до національної грошової одиниці (в Україні - в гривні). Тому головним інформаційним джерелом аналізу є примітки. Дані примітки є додаткова інформація до фінансових звітів для розкриття та уточнення суми, суті та класифікації операцій, до якої вони належать. У примітках містяться відомості щодо методів розрахунків і оцінки певних показників, а також роз'яснення щодо змін в обліку операцій, які були внесені протягом року. Другим джерелом для аналізу є статистична звітність, яку банки подають в Національний банк України.

Усі форми фінансової та статистичної звітності взаємопов'язані, але не містять вичерпної інформації, необхідної для комплексного аналізу зовнішньоекономічної діяльності банку. Тому для аналізу необхідно залучати інформацію, що міститься в регістрах аналітичного і синтетичного обліку.

Вирішіть задачу:

Задача

Припустимо, що німецька компанія, маючи надлишок грошових коштів на суму 5 000 000 ЄВРО, розміщує їх на ринку доларів.

На момент вкладення відсоткові ставки були наступні:

курс долара до ЄВРО USD/EURO = 0,95;

відсоткові ставки USD = 10,0%.

К моменту погашення курс USD/EURO дорівнює 1,10 USD за ЄВРО.

Чому дорівнює реальна ставка даних вкладень

Рішення

Для розрахунку реальної ставки дохідності від даних вкладень будемо використовувати наступну формулу:

$$r_c = (1 + i_e) (1 + c_e) - 1$$

де: r_c - реальна ставка дохідності, або реальна відсоткова ставка;

i_e - номінальна відсоткова ставка на іноземну валюту;

c_e - позитивні або негативні коливання курсу іноземної валюти по відношенню до національної на період інвестування.

Перший крок: визначимо коливання іноземної валюти (c_e)

$$c_e = (0,95 - 1,10) / 1,10 \times 100\% = -0,15 / 1,10 \times 100\% = -13,64\%$$

Другий крок: визначення реальної відсоткової ставки дохідності:

$$r_c = (1 + 0,10) (1 - 0,1364) - 1 = 1,10 \times 0,8636 - 1 = 0,95 - 1 = -0,05 \text{ або } (-5,00\%)$$

Курс долара впав, що і призвело до збитковості даних вкладень.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОПЕРЕВІРКИ І ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Змістовий модуль І. Інформаційно-аналітичне забезпечення фінансово-економічного аналізу ЗЕД

Питання для самоперевірки за темою 1.

- 1). Як кваліфіковані напрями ЗЕД?
- 2). Які основні складники зовнішньоекономічної політики країни?
- 3). Які основні характеристики показників функціонування зовнішньоекономічної системи країни?
- 4). Які показники результативності ЗЕД?
- 5). Як здійснюється регулювання ЗЕД?
- 6). Які методи регулювання ЗЕД?
- 7). Які економічні заходи використовуються для регулювання ЗЕД?
- 8). Які методи нетарифного регулювання ЗЕД Ви знаєте?
- 9). Що таке митний тариф і для чого він використовується?
- 10). Види митного тарифу та їх використання?
- 11). Як впливає митний тариф на ефективність ЗЕД?

Завдання для самостійної роботи

- 1). Проробити літературу за темою.

Література: [17, 19-25, 27-33, 50, 59, 60, 61]

Питання для самоперевірки за темою 2.

- 1). Як кваліфіковані міжнародні комерційні угоди?
- 2). Що таке зустрічна торгівля?
- 3). Які види торговельно-посередницьких операцій при ЗЕД Ви знаєте?
- 4). Які операції здійснюються на міжнародних фінансових ринках з цінними паперами? Для чого вони здійснюються?
- 5). Як винагороджуються посередники при ЗЕД?

Завдання для самостійної роботи

- 1). Проробити літературні джерела за темою.

Література: [50, 59, 60, 61]

Питання для самоперевірки за темою 3.

- 1). Як встановлюється ціна на товари й послуги при ЗЕД?
- 2). Методи встановлення контрактної ціни при ЗЕД?
- 3). Що таке рівень цін при ЗЕД і як він визначається?
- 4). Які види цін використовуються при ЗЕД?
- 5). Основні принципи ціноутворення при ЗЕД?
- 6). Що таке базисна ціна і як вона визначається?
- 7). Що таке індикативна ціна і для чого вона використовується?
- 8). Які способи фіксації контрактної ціни?
- 9). Які види знижок з ціни?
- 10). Що відноситься до умов міжнародних розрахунків?

Завдання для самостійної роботи

- 1). Проробити джерела за темою.

Література: [50, 59, 60, 61]

Питання для самоперевірки за темою 4.

- 1). В чому полягають функції бух обліку ЗЕД?
- 2). Які рахунки використовуються для обліку операцій в іноземній валюті?
- 3). Цілі бухгалтерського обліку ЗЕД?
- 4). Задачі бухгалтерського обліку ЗЕД?
- 5). Який порядок ведення аналітичного обліку ЗЕД?
- 6). Як здійснюється облік іноземної валюти в касі?
- 7). Як впливає зміна валютного курсу на облік зовнішньоторговельних операцій?
- 8). Які Ви знаєте способи визначення балансової вартості іноземної валюти і як вони впливають на фінансові результати?
- 9). Які податки стягуються при ЗЕД?
- 10). Що таке акцизний податок та які є об'єкти стягнення акцизного податку?
- 11). Як визначається акцизний податок якщо ставка адвалерна або специфічна?
- 12). Коли акцизний податок не стягується?

- 13). Як впливає акцизний податок на фінансові результати ЗЕД?
- 14). Яка база стягнення ПДВ при ЗЕД?
- 15). Які варіанти стягнення ПДВ при ЗЕД?
- 16). Як враховується ПДВ в ціні продажу імпортованих товарів?
- 17). Що таке податковий кредит при ЗЕД і як він визначається?
- 18). Як оподатковуються різні види діяльності в Україні?
- 19). Як стягується митний тариф при експорті і імпорті суб'єктів господарювання?
- 20). Як впливає оподаткування на фінансові результати підприємства при ЗЕД?

Завдання для самостійної роботи

- 1). Ознайомитися з літературними джерелами за темою.
- 2). Ознайомитися з порядком ведення аналітичного та синтетичного обліку ЗЕД.
- 3). Ознайомитися із фінансовою і бухгалтерською звітністю різних форм підприємств і напрямів діяльності.

Література: [1, 2, 18, 19-25, 28, 31, 41, 48, 60, 61]

Питання для самоперевірки за темою 5.

- 1). Що таке "консолідація бухгалтерської звітності" та для чого вона використовується?
- 2). Що розуміється під поняттями «внутрішньо групові операції» та «внутрішнє групове сальдо»?
- 3). Який порядок складання консолідованої звітності?
- 4). Які методи консолідації фінансової звітності Ви знаєте?
- 5). Як впливають методи консолідації фінансової звітності на фінансові результати підприємства при ЗЕД?

Завдання для самостійної роботи

- 1). Розглянути літературні джерела за темою.
- 2). Розглянути приклади консолідації фінансової звітності.

Література: [11, 12, 29, 34-4554, 57, 61, 65, 69, 71]

Змістовий модуль II. Методи та інструменти фінансово-економічного аналізу зовнішньоекономічного аналізу

Питання для самоперевірки за темою 6.

- 1). Які методи фінансового аналізу Ви знаєте?
- 2). Для чого використовується фінансовий аналіз?
- 3). Яка інформація використовується для фінансового аналізу?
- 4). У чому полягає зміст структурного аналізу?
- 5). У чому полягає зміст порівняльного аналізу?
- 6). У чому полягає зміст трендового аналізу?
- 7). У чому полягає зміст аналізу за допомогою фінансових коефіцієнтів?
- 8). Які групи фінансових коефіцієнтів використовуються в фінансовому аналізі?
- 9). У чому полягає зміст аналізу беззбитковості підприємства?
- 10). У чому полягає зміст факторного аналізу?
- 11). Яка прогнозна документація розробляється на підприємстві і для чого?

Завдання для самостійної роботи

- 1). Проробити джерела за темою.

Література: [26, 30, 43, 45, 46, 47, 51, 52, 53, 56, 60, 61, 62-68, 72, 73, 74-76]

Питання для самоперевірки за темою 7.

- 1). З якою метою здійснюються імпорتنі операції?
- 2). Які напрями імпорتنих операцій?
- 3). Які методи використовуються для оцінки ефективності імпорتنих операцій?
- 4). Які фінансово-економічні показники характеризують ефективність імпорتنих операцій?
- 5). Як впливають валютні курси на ефективність імпорتنих операцій?
- 6). Як впливають відсоткові ставки на ефективність імпорتنих операцій?
- 7). Як впливають акцизний збір на ефективність імпорتنих операцій?
- 8). Як впливають податки на ефективність імпорتنих операцій?
- 9). Як впливає мито на ефективність імпорتنих операцій?

Завдання для самостійної роботи

- 1). Проробити джерела за темою.
- 2). Ознайомитися із фінансовою звітністю з імпортних операцій свого підприємства?
- 3). Провести аналіз даної звітності.

Література: [26, 30, 43, 45, 46, 47, 51, 52, 53, 56, 60, 61, 62-68, 72, 73, 74-76]

Питання для самоперевірки за темою 8.

- 1). З якою метою здійснюються експортні операції?
- 2). Які напрями експортних операцій?
- 3). Які методи використовуються для оцінки ефективності експортних операцій?
- 4). Які фінансово-економічні показники характеризують ефективність експортних операцій?
- 5). Як впливають валютні курси на ефективність експортних операцій?
- 6). Як впливають відсоткові ставки на ефективність експортних операцій?
- 7). Як впливають податки на ефективність експортних операцій?
- 8). Як впливає мито на ефективність експортних операцій?

Завдання для самостійної роботи

- 1). Проробити джерела за темою.
- 2). Ознайомитися із фінансовою звітністю свого підприємства за експортними операціями?
- 3). Провести аналіз даної звітності.

Література: [20, 21, 26, 30, 32, 33, 43, 45, 46, 47, 51, 52, 53, 56, 60, 61, 62-68, 72, 73, 74-76]

Питання для самоперевірки за темою 9.

- 1). Що таке валютний курс? Які види валютних курсів використовуються при платежах і розрахунках при ЗЕД?
- 2). Що таке валютний ризик? Коли він виникає?
- 3). Які види валютного ризику Ви знаєте?
- 4). Як впливають валютні ризики на ефективність ЗЕД підприємства?

- 5). Які методи та інструменти використовують підприємства для управління валютними ризиками?
- 6). Як враховується валютний ризик в фінансові діяльності підприємства?

Завдання для самостійної роботи

- 1). Проробити джерела за темою.

Література: [49, 50, 58, 59, 70, 74, 76-78]

Питання для самоперевірки за темою 10.

- 1). Що таке ризик відсоткової діяльності?
- 2). Які види ризику відсоткової ставки Ви знаєте?
- 3). Як впливає ризик відсоткової ставки на ефективність ЗЕД підприємства?
- 4). Які методи та інструменти використовують підприємства для управління ризиками відсоткових ставок?
- 5). Як враховується ризик відсоткової ставки в фінансові діяльності підприємства?

Завдання для самостійної роботи

- 1). Проробити джерела за темою.

Література: [49, 50, 58, 59, 70, 74, 76-78]

Питання для самоперевірки за темою 11.

- 1). Які джерела використовуються для фінансування ЗЕД?
- 2). Як здійснюється їх альтернативний аналіз?
- 3). Які показники характеризують ефективність використання джерел фінансування ЗЕД?
- 4). Як впливає ефективність обраного джерела на ефективність імпорتنих операцій?
- 5). Як впливає обране джерело на ефективність імпорتنих операцій?
- 6). Як впливає обране джерело на ефективність експортних операцій?

Завдання для самостійної роботи

- 1). Проробити джерела за темою.

2). Уявіть себе директором компанії яка працює на зовнішньому ринку. Які джерела Ви використовували би зараз в умовах світової фінансової кризи для фінансування своєї діяльності?

Література: [13, 15, 28, 49, 50, 58, 59, 60, 70, 74, 76-78]

За програмою вивчення дисципліни "Фінансовий аналіз ЗЕД" передбачена участь студентів в семінарських і практичних заняттях. Нижче наведені приблизні плани семінарських і практичних занять, за якими студенти повинні готуватися для участі в них.

МАУП

Плани семінарських та практичних занять

Плани семінарських занять

План семінарського заняття до теми 3- 1 год.:

- 1). Ціноутворення на товари при ЗЕД та його вплив на ефективність зовнішньоторговельних операцій.
- 2). Рівень ціни і його визначення.
- 3). Види цін та їх характеристики.
- 4). Базис-ціни та її визначення.
- 5). Способи фіксації цін.
- 6). Знижки з цін.

Література: [50, 59, 60, 61]

План семінарського заняття до теми 9 – 1 год.:

- 1). Види валютних ризиків та їх визначення.
- 2). Вплив валютних ризиків на фінансові результати підприємства при ЗЕД.
- 3). Методи управління валютними ризиками.

Література: [49, 50, 58, 59, 70, 74, 76-78]

Практичні заняття

Заняття 1. Практичне заняття за темою 6 – годин 2 в т. ч.:

- 1). Аналіз фінансової звітності.
- 2). Обчислення показників прибутковості.
- 3). Обчислення показників ліквідності.
- 4). Аналіз беззбитковості.

Література: [26, 30, 43, 45, 46, 47, 51, 52, 53, 56, 60, 61, 62-68, 72, 73, 74-78]

Заняття 2. Практичне заняття за темою 7 – 1 год.:

- 1). Аналіз фінансової звітності.
- 2). Обчислення ефективності імпорتنих операцій.

Література: [26, 30, 43, 45, 46, 47, 51, 52, 53, 56, 60, 61, 62-68, 72, 73, 74-76]

Заняття 3. Практичне заняття за темою 8 - 1 год.:

- 1). Аналіз фінансової звітності.
- 2). Обчислення ефективності експортних операцій.

Література: [26, 30, 43, 45, 46, 47, 51, 52, 53, 56, 60, 61, 62-68, 72, 73, 74-76]

МАУП

Теми контрольних робіт

1. Основні управлінські рішення та методи оцінки ефективності бізнесу підприємства.
2. Напрями зовнішньоекономічної діяльності і основні складники та показники ефективності політики ЗЕД.
3. Товари та послуги для зовнішнього ринку, та компетентність в правових питаннях.
4. Товари та послуги для зовнішнього ринку, компетентність в фінансових питаннях.
5. Зовнішньоторговельна політика «Загального ринку».
6. Регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні.
7. Види міжнародних комерційних угод та їх характеристики.
8. Валютні платежі та розрахунки при здійсненні ЗЕД.
9. Ціноутворення на товари при ЗЕД.
10. Митний тариф та митні збори.
11. Імпорт підакцизних товарів та акцизний збір.
12. Рівень цін та їх формування при ЗЕД.
13. Умови та інструменти платежу при ЗЕД.
14. Валютні курси та вартість грошей за часом.
15. Функції і принципи бухгалтерського обліку ЗЕД.
16. Особливості бухгалтерського обліку ЗЕД.
17. Консолідація бухгалтерської звітності при ЗЕД та способи консолідації грошових потоків.
18. Зарубіжний досвід консолідації фінансової звітності при операціях з іноземною валютою.
19. Види, методи, прийоми і способи фінансово-економічного аналізу ЗЕД.
20. Зміст і методи фінансового аналізу ЗЕД.
21. Фінансовий аналіз ЗЕД за допомогою фінансових коефіцієнтів.
22. Аналіз потоків грошових коштів при ЗЕД.
23. Фінансове прогнозування при ЗЕД.

24. Аналіз фінансових результатів підприємства, яке займається ЗЕД.
25. Показники економічного ефекту зовнішньої торгівлі - показники ефективності імпорту.
26. Показники економічного ефекту зовнішньої торгівлі - показники ефективності експорту.
27. Валютні ризики при здійсненні ЗЕД, їх визначення і способи управління.
28. Ризики відсоткових ставок при здійсненні ЗЕД, їх визначення та способи їх управління.
29. Джерела фінансування ЗЕД та альтернативний їх аналіз.
30. Аналіз ефективності міжнародних лізингових операцій.

Вказівки до виконання контрольної роботи

Для забезпечення засвоєння дисципліни «Фінансовий аналіз ЗЕД», крім аудиторної роботи, для закріплення набутих знань передбачена самостійна робота студентів з літературними джерелами за темами дисципліни, а також виконання контрольних або курсових робіт. Засвоєнню допоможе наступний підхід. По-перше, студенти повинні уважно проглянути літературні джерела за темою курсової або контрольної роботи, а також розглянути питання для самоперевірки і дати на них відповіді. Питання для самоперевірки до кожної теми наведені. По-друге, проглянути фінансові задачки за темою, які наведені в посібнику (див. джерело) і їх розв'язати. Необхідно вести конспект за темами, які проробляються.

Контрольні роботи повинні мати наступний зміст: план; вступ; загальну частину, в якій розглядаються методологічні (теоретичні) засади висвітлення проблеми; практичну частину, в якій наведені відповідні приклади вирішення проблеми; висновки, в яких наведені результати дослідження; список рекомендованих джерел, які повинні відповідати темі; додатки. Обсяг контрольної роботи 15 сторінок комп'ютерного тексту через 1,5 інтервали, шрифт 14. Контрольні роботи виконуються у відповідності із встановленими вимогами МАУП. Студенти вибирають на свій розсуд будь-яку тему,

проробляють відповідні джерела і проводять теоретичні і практичні дослідження. Не приймаються контрольні роботи, які списані з підручників без творчої і наукової обробки і в яких відсутні посилання на літературні та інші джерела. Контрольна робота повинна супроводжуватися прикладами, розрахунками, аналітичними дослідженнями. За текстом контрольної роботи необхідно робити посилання на список використаної літератури.

ЗАДАЧІ

Задача 1

Товар вартістю в 1 млн. дол. постачається на експорт під виписку векселю із строком оплати через 30 днів. Продавець встановлює процентну ставку за виданий кредит 6%. Яку суму за векселем отримує продавець?

Задача 2

Американський експортер уклав угоду на продаж з британським клієнтом на суму в 100 000 GBP в червні місяці року N і, надавши відстрочку платежу на три місяці своєму клієнту, очікує отримати платіж в вересні року N. Для зменшення ризику, експортер забезпечує покриття валютних ризиків на ринку ф'ючерсних контрактів. Стандартна сума ф'ючерсних контрактів складає 25000 GBP.

Поточні курси: Поточний курс GBP/USD : 1,290 USD;

Трьохмісячний курс GBP/USD : 1,390 USD;

Ф'ючерсний курс вересня, який прогнозується GBP/USD : 1,400 USD.

Фактичний ф'ючерсний курс вересня GBP/USD : 1,300 USD.

Визначити ефективність даної операції і результати надати у вигляді таблиці.

Задача 3

Американський імпортер уклав контракт на купівлю німецьких калькуляторів. Оплата за контрактом повинна здійснюватися в день постачання калькуляторів, через три місяці, тобто в червні року N. Загальна сума контракту 1 000 000 EURO. Маючи побоювання підвищення курсу євро по відношенню до долара, імпортер вирішує хеджувати валютні ризики на ринку ф'ючерсних контрактів. Поточні курси на ринку ф'ючерсів такі: поточний курс EURO/USD : 1,200

курс червневий "спот" : 1,2050

курс червневого ф'ючерсу : 1, 2080

курс вересневого ф'ючерсу 1,220.

Вартість одного ф'ючерсного контракту 125 000 EURO. Визначити ефективність даної операції і результати надати у вигляді таблиці.

Задача 4

Припустимо, що на третій рік в день, встановлений вашим договором про своп, спотовий курс складає 1,20 дол. за євро. Які суми будуть переведені один одному протилежними сторонами за свопом?

Задача 5

Припустимо, що валютний курс складає 0,011 дол. за 1 ієну. Яким чином можна отримати арбітражний прибуток, маючи в наявності 10000 дол., якщо ціна золота в дол. складає 100 дол. За унцію, а в ієнах – 10000 ієн за унцію?

Задача 6

На ринку встановилися такі валютні курси: 0,20 дол. за 1 українську гривню і 0,30 дол. за 1 азербайджанський манат. Який валютний курс повинний існувати між гривною і манатом?

Задача 7

Відповідно фінансовому звіту корпорації, за „X” рік, показник чистого прибутку в розрахунку на одну акцію складає 10,0 дол. США., і вона виплатила акціонерам дивіденди в обсязі 6,0 дол. на одну акцію. Балансова вартість акції на початок року була 60, 0 дол., а ринкова – 80 дол. Наприкінці року дані показники склали 64,0 дол. і 70,0 дол. відповідно. Порівняйте коефіцієнт дохідності капіталу (ROE) та показник сукупної акціонерної дохідності.

Задача 8

Обсяг продаж	1 800 000 дол.
Собівартість реалізованої продукції	1 200 000 дол.
Запаси на початок періоду	200 000 дол.
Запаси на кінець періоду	400 000 дол.

Визначити коефіцієнт оборотності і період оборотності запасів.

Задача 9

Визначити комерційний цикл підприємства, якщо є такі дані:

Обсяг продаж року 1	360 000 дол.
Дебіторська заборгованість	40 000 дол.
Запаси	50 000 дол.
Кредиторська заборгованість	20 000 дол.
Собівартість реалізованої продукції (включаючи знос 30 000 дол.):	

320 000 дол.

Запаси на початок періоду 100 000 дол.

Задача 10

Фінансові показники компанії "У" наступні:

кількість проданих виробів	10 000 штук
ціна за одиницю	20 дол.
змінні витрати на одиницю проданою продукції	- 10 дол.
сума постійних витрат	50 000 дол.
ставка корпоративного податку	20%

- а) обчислити величину чистого прибутку (після сплати відсотків і податків);
- б) обчислити обсяг продаж, який забезпечує беззбитковість операцій;
- в) визначити ступінь операційного "важелю" (DOL);
- г) визначити, чи слід для зростання прибутку підприємству збільшувати продажі товарів?

Задача 11

Припустимо, що паливо сьогодні коштує 1,00 дол. за 1 галон, але через шість місяців його ціна зміниться і стане чи 0,90 дол., чи 1,10 дол. за галон.

- а) З якими видами ризику штовхнеться постачальник палива, у якого є великий його запас? З якими видами ризиків штовхнеться великий споживач палива, який має малий запас?
- б) Як ці дві сторони можуть використовувати ринок ф'ючерсних паливних контрактів для зменшення ризику і отримання гарантованої ціни 1,00 дол. за галон? Виходячи з того, що кожний контракт може бути укладений на 50 000 галонів і що кожній із сторін необхідно хеджувати 100 000 галонів.
- в) Чи можете ви сказати, що обое дві сторони будуть виграші? Чому?

МАУП

Завдання для самостійної роботи

Для закріплення набутих знань провести розгорнутий аналіз фінансового стану підприємства, яке здійснює міжнародну діяльність (порівняльний, структурний, аналіз ліквідності, рентабельності, фінансової стійкості, ділової активності) на основі наведеної агрегованої фінансової звітності:

Консолідований агрегований баланс компанії "X" в млн. дол.

Активи	Звітний рік	Попередній рік	Зміни, в г. о.
Оборотний капітал (поточні активи)			
Грошові кошти	66,0	75,0	
Рахунки дебіторів	1,289	1,356	
Товарно-матеріальні запаси	422	512	
Аванси видані	69	61	
Відкладений податок на прибуток	270	258	
Всього оборотного капіталу	2,116	2,262	
Основний капітал			
За початковою вартістю	5,052	5,010	
Відняти: Знос (нарахована амортизація)	2,741	2,686	
За залишковою вартістю	2,311	2,324	
Нематеріальні активи			
Нематеріальні активи придбані	552	561	
Капіталізовані інформаційні дані та інші	464	420	
Всього нематеріальних активів	1,016	981	
Відняти: нараховану амортизацію	299	266	
Залишкова вартість нематеріальних активів	717	715	
Інші активи	314	334	
Всього активів	5,458	5,635	
Пасиви			
Короткострокові зобов'язання			
Заборгованість за кредитами банку або інших підприємств	260	407	
Заборгованість за витратами к оплаті	286	298	
Розрахунки з постачальниками та іншими кредиторами	583	567	
Інші накопичені зобов'язання	752	620	
Дивіденди к виплаті	30	28	
Податок на прибуток	85	32	
Поточна частка довгострокової заборгованості	16	30	
Всього короткострокових зобов'язань	2,012	1,982	
Довгострокові зобов'язання			
Довгострокові кредити	941	1,213	
Участь в статутному капіталі дочірніх підприємств	63	64	
Власний капітал:			
Привілейовані акції	1,0	1,0	
Звичайні акції	39	38	
Інші джерела	222	184	
Нерозподілений прибуток	1,105	1,377	
Накопичена сума курсових різниць	53	98	
Емісійний дохід	(4)	(13)	
Всього: власного капіталу	1,416	1,685	
Всього пасивів	5,458	5,635	

Звіт про фінансові результати компанії "X" і її філіалів, млн. дол. США

Статті	Звітний рік	Попередній рік
Виручка від реалізації продукції (чистий обсяг продаж)	8,311	7,913
Собівартість реалізованої продукції	6,617	6,307
Результат від реалізації	1,694	1,606
Адміністративні витрати і торговельні витрати	826	841
Витрати на НДР (науково-дослідницькі роботи)	393	346
Витрати (доходи) від реорганізації	(29)	343
Витрати на сплати відсотків за кредитом	163	190
Інші витрати (доходи)	(7)	15
Всього витрат	1,346	1,735
Прибуток (збиток) до оподаткування і кумулятивний вплив в правилах обліку	348	(129)
Податок на прибуток	154	11
Прибуток (збиток) до кумулятивного впливу змін в правилах обліку	194	(140)
Кумулятивний вплив на прибуток після оподаткування змін в методах ведення бух. обліку	(350)	
Чистий прибуток (збиток)	(156)	(140)
<i>В розрахунку на одну звичайну акцію</i>		
Середня кількість емітованих і розташованих акцій, млн.	62,3	61,2
<i>Ділюція прибутку</i>		
До кумулятивного впливу змін в правилах обліку	3,09 дол.	(2,30 дол.)
Кумулятивний вплив змін в правилах обліку	(5,60 дол.)	
Чистий прибуток (збиток) на акцію	(2,51 дол.)	(2,30 дол.)
<i>Первинний прибуток</i>		
До кумулятивного впливу змін в правилах обліку	3,09 дол.	(2,30 дол.)
Кумулятивний вплив змін в правилах обліку	(5,60)	
Номінальна вартість однієї акції	22,31 дол.	27,12 дол.
Інші дані, млн. дол. США		
Амортизація основного капіталу	392	392
Амортизація нематеріальних і інших активів	89	77
Капітальні вкладення	530	537
Сплачені дивіденди	114	111

МАУП

ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ

Оцінювання контрольної роботи здійснюється за стобальною системою. Основні принципи цього оцінювання такі: робота оцінюється за чотирма критеріями:

1-й – оформлення роботи у відповідності із вимогами – 10 балів;

2-й – зміст роботи — 60 балів;

3-й – захист роботи (доповідь) — 15 балів;

4-й – відповіді на питання — 15 балів.

1-й критерій оцінювання оформлення роботи. Якщо робота вірно оформлена у відповідності із вимогами в повному обсязі (відповідність вимогам надписів таблиць, рисунків, нумерації формул, відповідність обсягу роботи і навантаженню на одну сторінку, при відсутності граматичних помилок - 10 балів;

при невиконанні даних вимог – даний критерій або оцінюється в 0 балів, або робота підлягає до оформленню відповідно при цьому за даний критерій бал зменшується;

2 – й критерій – зміст роботи. Оцінювання змісту роботи (п. 2) здійснюється на таких засадах:

1) при вірному визначенні мети, завдання, предмету, об'єкту дослідження; використанні сучасних різноманітних інформаційних джерел для розкриття теоретичних та методологічних засад, що знаходить своє відображення в посиланнях на них (при відсутності посилань на джерела робота взагалі не приймається до захисту); при використанні різноманітних фактичних матеріалів протягом певного часу (3-5 років), їх систематизації і аналізу; визначенні існуючої проблеми і розробки пропозиції щодо її визначення; при наявності власних розрахунків та прогнозів; при відображенні результатів дослідження в аналітичних таблицях, у вигляді графіків з коментарями до них; при відображенні у висновках отриманих результатів в теоретичній і практичній частині — 60 балів;

2) при вірному визначенні мети, завдання, предмету, об'єкту дослідження; використанні сучасних різноманітних інформаційних джерел для розкриття теоретичних та методологічних засад, що знаходить своє відображення в посиланнях на них (при відсутності посилань на джерела робота взагалі не приймається до захисту); при використанні різноманітних фактичних матеріалів протягом певного часу (3-5 років), їх систематизації і аналізу, але використанні тільки відомої статистичної інформації без власного аналізу і інтерпретації; визначенні існуючої проблеми і розробки пропозиції щодо її визначення; при наявності власних розрахунків та прогнозів; при відображенні результатів дослідження в аналітичних таблицях, у вигляді графіків але без коментарів до них; при відображенні у висновках тільки отриманих результатів в теоретичній частині — 40 балів;

3) якщо робота виконана на старих матеріалах без врахування існуючих проблем та тенденцій ринків фінансових послуг – 20 балів;

4) не приймається до захисту робота, яка є ксероксом (калькою) робіт, виконаних іншими студентами в минулому.

3-й критерій – доповідь. Автор роботи повинний вміти побудувати свою доповідь при захисті таким чином, щоб слухачам було зрозуміло, що зробив він в своїй роботі і які результати він отримав, що пропонує із своєї точки зору автор, а також коли доповідь стисла до 5-7 хвилин і за суттю роботи і автор розбирається і існуючій проблемі, то за це він отримує — 15 балів;

якщо автор роботи тільки читає текст доповіді з перерахуванням статистичних даних, і відсутня власна аналітична робота та висновки за ній, то оцінка за даний критерій дорівнює – 5 балам;

якщо автор плутається в своїй доповіді, не визначив існуючої проблеми, яка вказана в роботі в роботі, не чітко знає, які результати отримав, які інструменти аналізу використовував, то даний критерій оцінюється – 0 балів.

4-й критерій – відповіді на питання. Якщо студент чітко і вірно відповідає на питання за темою роботи, орієнтується в матеріалах і в проведених розрахунках, то за даним критерієм студент отримує — 15 балів;

якщо студент плутається в своїх відповідях і частково вони вірні – 5 балів;

якщо студент не відповідає на питання, не розбирається в теоретичних питаннях, не знає, як отримані наведені результати в роботі, то він отримує - 0 балів.

Оцінка за контрольну (курсову) роботу входить до загальної оцінки засвоєння дисципліни протягом запланованого терміну («Система поточного та підсумкового контролю»).

Поточний контроль з засвоєння дисципліни «Фінансовий аналіз» полягає в поточному опитуванні студентів за прослуханими темами, в середині семестру передбачена поточна контрольна робота (зріз знань). За підсумками опитування, виконання домашніх завдань, зрізу знань, участі в семінарських заняттях, формується попередня оцінка засвоєння дисципліни «Фінансовий аналіз ЗЕД» яка буде врахована при підсумковому контролі. Для іспиту необхідно відповісти на три теоретичні питання, які наведені нижче, вирішити задачки.

Для оцінювання результатів вивчення студентами дисципліни «Фінансовий аналіз ЗЕД» протягом встановленого планом терміну, використовується комплексний підхід оцінки, на основі вимог Болонського процесу, за стобальною системою (див. табл. 1).

Таблиця 1

Бали	Індекс	Традиційна оцінка
100-90	A	Відмінно
89-82	B	Дуже добре
81-75	C	Добре
74-68	D	Задовільно
60-67	E	Посередньо
59-35	F _x	Незадовільно (з правом перездачі)
34-1	F	Незадовільно з повторним прослуховуванням курсу

Комплексна оцінка знань містить такі елементи:

1). Відвідування лекцій — 10 балів (якщо немає пропусків занять без поважних причин. Якщо вони з'являються, то кількість балів зменшується пропорційно пропускам. При невідвідуванні лекцій зовсім кількість балів складає — 0 балів).

2). Ведення конспекту — 10 балів. (При відсутності конспекту з прослуханих лекцій кількість балів складає 0. Ксерокс конспекту не приймається до уваги).

3). Виконання домашніх завдань — 20 балів. (Це самостійна робота поза аудиторією). Виконання домашніх завдань передбачає проробку відповідних літературних джерел за темою, які визначив науковий керівник, вирішення задачок поза аудиторією і проведення фінансового аналізу за завданням викладача. При невиконанні домашніх завдань кількість балів складає – 0 балів).

4). Контрольна робота – 10 балів.

5). Зріз знань за підсумком першої половини семестру у вигляді контрольної роботи. (Оцінка здійснюється за стобальною системою. При повних відповідях на два теоретичних питання передбачається оцінка від 90 до 100 балів. При неповній відповіді на одне питання робота оцінюється в 89-75 бали. При неповній відповіді на два питання або відсутності відповіді на одне питання робота оцінюється від 74 до 60 балів. Отриманні бали враховуються при виведенні загальної бальної оцінки за підсумками вивчення дисципліни як середнє значення).

Загальну суму балів, яку може отримати студент при виконанні вимог пунктів 1-4 складає 50 балів. Тобто це 50% від загальної суми оцінки.

Друга половина балів (50%) підсумовується на основі здачі комплексного іспиту, який складається з трьох теоретичних питань, двох задачок.

6). Вірне вирішення (розв'язання) задачок оцінюється в – 20 балів.

7). Вірні і повні відповіді на всі три теоретичних питання оцінюється в — 35 балів. При повній відповіді на два питання і неповній відповіді на одне

питання оцінка складає – 30 балів. При повній відповіді на одне питання і неповній відповіді на два питання оцінка складає – 25 балів. Такий самий бал студент отримує при повній відповіді на два питання. При неповній відповіді на три питання оцінка складає 20 балів. При відсутності відповіді на одне питання але при неповній відповіді на два інші питання студент отримує 15 балів. При відповіді тільки на одне питання студент отримує 10 балів. При відсутності відповіді на три поставлених питання студент отримує 0 балів.

У відомості виводиться загальна бальна оцінка на основі всіх вищенаведених вимог пунктів 1 — 7.

При вільному відвідуванні студентом лекцій або невідвідуванні лекцій з поважних причин він повинний отримати відповідні завдання від викладача (наукового керівника) – виконати позапланові контрольні у вигляді рефератів або курсові роботи за пройденими темами та їх захистити; надати повний конспект лекцій, які були на заняттях; надати конспект з виконаними домашніми завданнями, які були протягом навчального семестру; підготувати доповідь на наукову тему, запропоновану викладачем. Пройти атестацію за підсумком першої половини семестру; здати залік; захистити планову курсову (контрольну) роботу; здати іспит. Принцип оцінки в балах наведено в пп. 1-7.

МАУП

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Нормативна

1. Господарський кодекс України (від 16.01.2003 р. № 436 - IV) // ВВР. – 2003. – № 18, – № 19-20, – № 21-22, с. 144 зі змінами і доповненнями.
2. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI зі змінами і доповненнями.
3. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» (від 16.07.1999 р. № 996-XIV) // ВВР. – 1999. – № 40, с. 365 зі змінами і доповненнями.
4. Закон України «Про господарські товариства» (від 09.09.1991 р. № 1576 - XI) // ВВР. – 1991. – № 49, с. 683 зі змінами і доповненнями.
5. Закон України «Про акціонерні товариства» від 17.09.2008 зі змінами та доповненнями // www.rada.gov.ua
6. Закон України «Про цінні папери і фондову біржу» в редакції 2006 р. зі змінами і доповненнями.
7. Закон України «Про страхування» в редакції 2001 р. зі змінами і доповненнями.
8. Закон України «Про інститути спільного інвестування (пайові та корпоративні інвестиційні фонди)» від 15. 03. 2001 року.
9. Закон України “Про систему оподаткування” від 18 лютого 1997 року №77/97 зі змінами і доповненнями
10. Закон України “Про фінансовий лізинг” від 16/12/1997 р. № 723/97 –ВР зі змінами внесеними Законом України від 14/01/1999 р. № 394-14, в редакції Закону № 1381- IV (1381-15) від 11/12/2003 із змінами та доповненнями.
11. Закон України “Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні” від 16 липня 1999 року №966 /в редакції від 22 червня 2000 року №1828/ зі змінами і доповненнями.
12. Закон України “Про підприємства в Україні” від 4 жовтня 2001 року №2744.

13. Закон України «Про банки і банківську діяльність» от 07.12.2000 №2121-III.
14. Закон України «Про банкрутство» від 14. 05. 1992.
15. Закон України «Про обіг векселів в Україні» від 5 квітня 2001 №2374-III.
16. Декрет Кабінету Міністрів України «Про систему валютного регулювання і валютного контролю» від 19.02.93 №15-93.
17. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» від 16. 04.91 №959-XII зі змінами та доповненнями.
18. Закон України «Про систему оподаткування» від 25. 06.91 в ред.. Закону від 18.02.97 №77/97 – ВР зі змінами та доповненнями.
19. Закон України Про Єдиний митний тариф» від 05.02.92 №2097-XII зі змінами та доповненнями.
20. Закон України «Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті» від 23.09.94 №185/94-ВР зі змінами та доповненнями.
21. Закон України «Про операції з давальницькою сировиною у зовнішньоекономічних відносинах» від 15. 09. 95 №327/95-ВР в ред.. Закону від 04.10.01 №2761-XIU зі змінами та доповненнями.
22. Закон України «Про режим іноземного інвестування» 19.03.96 №93/96-ВР зі змінами та доповненнями.
23. Закон України «Про регулювання товарообмінних (бартерних) операцій у галузі зовнішньоекономічної діяльності» від 23. 12. 98 №351-XIU зі змінами та доповненнями.
24. Закон України «Про єдиний збір, який справляється у пунктах пропуску через державний кордон України» від 04.11.99 №1212-XIU в ред.. Закону від 12.07.01 № 2659-XIU зі змінами та доповненнями.
25. Закон України «Про Митний тариф України» від 05.04.01 №2371-III зі змінами та доповненнями.
26. Положення «Про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації. Затверджено Наказом

Міністерства фінансів України та фонду державного майна України,
26.01.2001 №49/121.

27."Про систему валютного регулювання і валютного контролю": Декрет
Кабінету Міністрів України від 19.02.93 №15-93.

28.Про затвердження порядку випуску, обігу та погашення векселів, які
видаються на суму податку на додану вартість при ввезенні (пересиланні)
товарів на митну територію: Постанова Кабінету Міністрів України від
01.10.97 №1104.

29.Про типові платіжні умови зовнішньоекономічних договорів (контрактів)
і типові форми захисних застережень до зовнішньоекономічних
договорів (контрактів), які передбачають розрахунки в іноземній валюті:
Постанова Кабінету Міністрів України від 21.06.95 №444.

30.Про Порядок віднесення операцій резидентів у разі провадження ними
зовнішньоекономічної діяльності до договорів виробничої кооперації,
консигнації, комплексного будівництва, оперативного та фінансового
лізингу, поставки складних технічних виробів та товарів спеціального
призначення: Постанова Кабінету Міністрів України від 30.03.02 №445.

31.Про урегулювання порядку отримання резидентами кредитів, позик в
іноземній валюті від нерезидентів і застосування штрафних санкцій за
порушення валютного законодавства: Указ Президента України від
27.06.99 №734.

32.Про порядок внесення обов'язкових платежів у випадку імпорту окремих
видів товарів: Постанова КМУ від 23.01.97 № 52 із змінами та
доповненнями.

33.Про порядок експорту товарів (робіт, послуг): Постанова КМУ від
05.11.91 №312 зі змінами та доповненнями.

34.Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 «Баланс»: Затв. наказом
Мінфіну України від 31.03. 99 №87.

35.П(С)БО 3 «Звіт про фінансові результати»: Затв. наказом Мінфіну
України від 31.03. 99 №87.

- 36.П(С)БО 4 «Звіт про рух грошових коштів»: Затв. наказом Мінфіну України від 31.03. 99 №87.
- 37.П(С)БО 5 «Звіт про власний капітал»: Затв. наказом Мінфіну України від 31.03. 99 №87.
- 38.П(С)БО 15 «Дохід»: Затв. наказом Мінфіну України від 29.11. 99 №290.
- 39.П(С)БО 16 «Витрати»: Затв. наказом Мінфіну України від 31.12. 99 №318.
- 40.П(С)БО 20 «Консолідована фінансова звітність»: Затв. наказом Мінфіну України від 30.07. 99 №176.
- 41.П(С)БО 21 «Вплив змін валютних курсів»: Затв. наказом Мінфіну України від 10.08. 2000 №193 зі змінами.
- 42.П(С)БО 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва»: Затв. наказом Мінфіну України від 25.02. 2000 №39 зі змінами.
- 43.Про затвердження Інструкцій до форм державної статистичної звітності по питанням зовнішньоекономічної діяльності: Наказ Держкомстату України від 13.11.97 №45.
- 44.Про затвердження форми Декларації про валютні цінності, доходи і майно, які належать резиденту України і знаходяться за її межами: Наказ Мінфіну України від 25.12.95 №207.
- 45.Про затвердження державної статистичної звітності по статистиці зовнішньоекономічної діяльності і інструкцій по їх заповненню: наказ Держкомстату України від 07.12.01 №487.
- 46.Методика інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств і організацій. Затверджена наказом Агентства з питань запобігання банкрутства підприємств і організацій від 23.02.98, №22 зі змінами та доповненнями.
- 47.Методика проведення поглибленого аналізу фінансово-господарського стану неплатоспроможних підприємств і організацій. Затверджена наказом Агентства з питань запобігання банкрутства підприємств і організацій від 27.06.97, №81 зі змінами і доповненнями.

Основна

48. Апчерч А. Управленческий учет: принципы и практика: пер. с англ. – М.: Финансы и статистика, 2002. – 952 с.
49. Бураковський І. В. Глобальна фінансова криза: уроки для світу та України: Навч. Пос. /І. В. Бураковський, О. В. Плотніков. – Х.: Фоліо, 2009. – 299 с.
50. Береславська О. І. Валютний курс і зовнішня торгівля: теоретичні й емпіричні аспекти взаємозв'язку// Фінанси України. -2009. - №3. С. 66-76.
51. Бернстайн Л. А. Анализ финансовой отчетности: теория, практика и интерпретация: Пер. с англ. – М.: Финансы и статистика, 2003. – 624 с.: ил. (Серия по бухгалтерскому учету и аудиту)
52. Баканов М.И., Шеремет А.Д. Теория экономического анализа: Учеб. – М.: Финансы и статистика, 2000. – 486 с.
53. Білик М. Д., Павловська О. В та ін. Фінансовий аналіз: Навч. посіб. – Вид. 2-ге, без змін. – К.: КНЕУ, 2009. – 592 с.
54. Бухгалтерський облік і фінансова звітність в Україні: Навч. пос. Д-вськ: ТОВ «Баланс-клуб», 2000.
55. Бригхем Е. Основы финансового менеджмента: Пер. з англ. - К.: Молодь, 1997. - 1000 с.
56. Дєєва Н.М., Дедіков О. І. Фінансовий аналіз. Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 328 с.
57. Друри К. Управленческий учет для бизнес-решений: Пер. с англ. – М.: Аудит, ЮНИТИ, 2003. – 655 с..
58. Ван Хорн Дж. К. Основы управления финансами: Пер. с англ.- М.: Финансы и статистика, 1999. - 800 с.
59. Вольфганг Хойер. Как делать бизнес в Европе: Пер. с нем. – М.: Финансы и статистика, 1990. – 253 с.
60. Гребельник О. П. Основы внешнеэкономической деятельности. 3-тє видання перероблене та доповнене: Підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 432 с.

- 61.Кадуріна Л.О., Стрельнікова М. С. Облік зовнішньоекономічної діяльності на підприємствах України: теорія, практика, рекомендації: Навч. посіб.—К.: Центр учбової літератури, 2007. – 606 с.
- 62.Ковалев В.В. Финансовый анализ: методы и процедуры. – М.: Финансы и статистика, ЮНИТИ, 2001.
- 63.Ковалев В.В., Волкова О.Н. Анализ хозяйственной деятельности предприятия. – М.: Финансы и статистика, 2001. – 425 с.
- 64.Комаринський Я., Яремчук І. Фінансово-інвестиційний аналіз. Навч. пос. -К.: Українська енциклопедія». 1996. – 298 с.
- 65.Литвин Н.Б. Облік і аналіз зовнішньоекономічної діяльності комерційних банків: Навч. посіб. – Тернопіль: Карт-бланш. 2003. – 362 с.
- 66.Мец В. О. Економічний аналіз фінансових результатів та фінансового стану підприємства: Навч. посіб. – К.: Вища шк.: 2003. – 287 с.: іл.
- 67.Нікбахт Ейсан, Гроппеллі Анжеліко. Фінанси / Пер. з англ. К.: Основи, 1993.
- 68.Савицкая Г.В. Методика комплексного анализа хозяйственной деятельности. – М.: Инфра-М, 2001. – 688 с.
- 69.Сопко В.В. Бухгалтерський облік. Навчальний посібник. 3-є видання, перероблене і доповнене, К.: КНЕУ, - 2000.
- 70.Уолш К. Ключові фінансові показники. Аналіз та управління розвитком підприємства. – Пер. з англ.. – К.: Всеуито; Наукова думка, 2001. – 367 с. – (Серія «Усе про менеджмент»)
- 71.Фінансова звітність. За Національними Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку. 3-є видання, перероблене. Дн-вськ, ООО «Баланс-Клуб», 2000. – 368 с.
- 72.Фридман Дж., Николас Ордуей. Анализ и оценка дохода, который приносит недвижимость/Пер. с англ. - М.: 1995. - 461 с.
- 73.Хелферт Э. Техника финансового анализа. 10-е изд. – СПб.: Питер, 2003. – 640 с.: ил. – (Серия «Академия финансов»).

74. Ченг Ф.Ли, Джозеф И. Финнерти. Финансы корпораций: теория, методы и практика/Пер. с англ. - М.: ИНФРА-И, 2000.- 685 с.
75. Шеремет А.Д., Негашев Е.В. Методика финансового анализа деятельности коммерческих организаций. – М.: ИНФРА-М, 2003. – 236 с.
76. Шклярчук С.Г. Финансовая система: структура, функционирование, оптимизация. – К.: Нора-принт, 2003. – 568 с.
77. Шклярчук С. Г. Проектне фінансування: навч. посіб /за наук. ред.. проф.. д. е. н. Г.К.Ялового. – К.: ДП «Видавничий дім «Персонал», 2009. – 472 с.
78. Де Ковни Ш., Такки К. Стратегии хеджирования: Пер с англ. - М.: ИНФРА-М, 1996.-208 с.
79. <http://www.bank.gov.ua>

МАУП